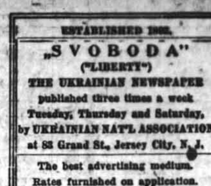

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орґан Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 6-го МАЯ 1919. Ч. 53. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, MAY 6, 1919. No. 53.

МИРОВИЙ ДОГОВІР БУДЕ ПІДПИСАНИЙ ПРИ КІНЦИ МАЯ.

Мирова конференція взяла під розвагу справу українсько-польської границі.

Українські і російські большевики заключили союз проти Румунії.– Зажадали опорожненя Бесарабії.

В Софії, столиці Болгарії, вибухла большевицька революція.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВЗИВАЄ О ПОМІЧ; ДОМАГАЄТЬ СЯ ВІД АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ ГРОШЕВОЇ ПОМОЧИ НА АҐІТАЦІЮ В ЧАСОПИСЯХ.

Український Народний Комітет в Ню Йорку одержав від української мирової делеґації в Парижи слідуючу каблеґраму:

„Париж, 27. цьвітня. — Потрібно сейчас 25.000 долярів на ґазетну аґітацію у Франції і Анґлії (поблісіти ворк). Все поступає вдоволяючо. Є богато важних новин, яких тепер не можемо переслати, але які однак в короткім часї перешлемо. Поздоровленя. — Др. Білик, Геміл".

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РАДИТЬ НАД СПРАВОЮ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

ПАРИЖ, 3. мая. — Комісія мирової конференції для справ Польщі взяла нині рано під розвагу справу полудниево-східних границь Польщі.

(Як се доносили вже попередні телеґрами, комісія для польських справ візвала на засїдане голову української мирової делеґації, Сидоренка, щоби він розяснив справу східної Галичини з точки поглядів Українців. В злуці зі справою визначеня українсько-польських границь стоїть також приїзд до Парижа окремої комісії західно-української републики під проводом д-ра Михайла Лозинського).

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НА УКРАЇНІ.

Борис Мартос премієром.

ВІННІПЕҐ, 30. цьвітня. — Телеґрама з Парижа, 26. цьвітня 1919, яку одержав Українсько-Канадійський Горожанський Комітет, доносить про нову зміну в правительстві Української Народної Републики. Кабінет Остапенка подав ся до димісії, а сформовано новий під проводом Бориса Мартоса, котрий є заразом премієром і міністром фінансів.

(Борис Мартос родив ся 1880 року. Університет покінчив у Харкові. Він був міністром рільництва в першім правительстві України, під проводом Винниченка. Належить до партії українських соціялістів революціонерів і під сю пору, занявши місце Голубовича, є провідником лївиці).

18.000 БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ВІЙСКА НА ПОМІЧ МАДЯРСЬКИМ КОМУНІСТАМ.

Між російськими і українськими большевиками мало прийти до згоди в справі уділеня помочи Мадярам.

ЛОНДОН, 2. мая. — Париський кореспондент бюра Райтера доносить, що польський народовий комітет одержав вісти про заключене угоди між російськими і українськими большевиками, на підставі котрої вислано 18.000 большевицького війска на Угорщину на поміч мадярським комуністам.

УКРАЇНСЬКІ І РОСІЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ УТВОРИЛИ СОЮЗ ПРОТИ РУМУНІЇ.

ПАРИЖ, 3. мая. — Париська часопись „Тем" доносить нині, що бездротна телеґрама, вислана в пятницю російським саветським правительством, подає зміст договору, який заключили українські і російські большевики проти Румунії.

РОСІЙСЬКЕ САВЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИСЛАЛО РУМУНІЇ УЛЬТИМАТ.

Зажадало безпроволочного опорожненя Бесарабії.

ЛОНДОН, 2. мая. — Російське саветське правительство вислало Румунії ультимат, жадаючи опорожненя Бесарабії.

Бездротна телеґрама з Москви подає дальше, що румунському правительству полишено 48-годинний реченець на відповідь.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ В БОЛГАРІЇ.

На улицях Софії прийшло до боротьби.

БЕРЛІН, 4. мая. — Телеграма до берлінських часописий доносить, що в Софії, столиці Болгарії, вибухла революція проти династії Кобурґів. На улицях міста прийшло до кровавої боротьби між війсками монархістичними і революційними, які домагають ся установленя саветського правительства.

Теперішний болгарський король є Борис, син бувщого короля Фердинанда, який уступив був з престола в падолисті 1918 р. в користь свого сина.

Вже перед двома місяцями прийшло було в Болгарії до революції, яка мала на цїли повалити монархістичне правительство і перетворити Болгарію в републику. Але перша революція не принесла успіху.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ОПОРОЖНЮЄ ПЕТРОҐРАД З ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕНЯ.

Брак поживи є причиною виданя сього зарядженя.

ЛОНДОН, 3. мая. — Вісти, які нинї одержано з анґлійських урядових жерел, доносять, що большевицькі власти є приневолені опорожнити Петроґрад і цїлий ряд инших доокола личних місцевостий з цивільних мешканців.

Се зарядженє переводить большевицьке правительство згідно з плянами, які уложено ще перед роком, коли була гадка перенести цивільне населенє з Петроґраду до Москви і ріжних більших міст, положених в ґуберніях, які мають подостатком поживи, щоби його виживити.

ПОГОЛОСКА ПРО ЗДОБУТЄ ПЕТРОҐРАДУ.

Фінські війска мали заняти Петроґрад.

ПАРИЖ, 3. мая. — Петроґрад здобули правдоподібно фінські війска, як се доносить телеґрама, яку одержано в Парижи з достовірних жерел.

(Поголоска про здобутє Петроґраду кружить вже від кількох послідних днів, але урядового потвердженя сеї вістки не одержано).

Большевики приготовляють нову кампанію.

ЛОНДОН, 3. мая. — Ротердамський кореспондент часописи „Дейли Телеґраф", Леонард Спрай, доносить:

„Вісти, одержані з достовірних жерел, подають, що большевики готовлять ся до нової великої кампанії. Їх вступна програма обіймає переведенє большевицької пропаґанди в цїлій Росії, Угорщині, Польщі і Німеччині. У всіх тих краях має розпочати ся небавом загальний страйк.

„Осередком нової кампанії є Варшава, де находить ся потайна орґанізація большевицьких провідників, яка обіймає представників всіх комуністичних партій. Вона орґанізує большевицьку революцію в чотирох висше наведених краях. Большевицькі провідники стараються ся прискорити свої пляни і мають надію, що революція розпічнеть ся з кінцем сього місяця".

Большевики уступають на сибірськім фронтї.

ЛОНДОН, 3. мая. — Большевицька армія уступає на цїлім сибірськім фронтї, як се доносить нинїшна телеґрама пресової аґенції з Гельзінґфорсу.

Инша телеґрама доносить, що польські війска заняли Пинск.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МАДЯРСЬКІ КОМУНІСТИ ПРИЗНАЮТЬ ТЕРИТОРІЯЛЬНІ ЖАДАНЯ РУМУНІВ, ЧЕХО-СЛОВАКІВ І ЮГО-СЛАВЯН.

Домагають ся за те здержаня военних операцій і невмішуваня у внутрішні справи Мадярів.

БУДАПЕШТ, 1. мая. — Комуністичний міністер заграничних справ, Беля Кун, вислав ноту до румунського, чесько-словацького і полудневo-славянського правительства, в якій угорське правительство заявляє, що „признає без ніякого застереженя територіяльні домаганя, які вони поставили".

Міністер домагаєть ся однак, щоби сї держави безпроволочно застановили военні операції, не вмішували ся до внутрішних справ Мадярів і заключили економічні договори.

Румуни і Чехо-Словаки відкинули предложене Белї Куна.

ЖЕНЕВА, 2. мая. — Румунське і чесько-словацьке правительство, як се доносять одержані вісти, відкинули предложене мадярського міністра заграничних справ, Белї Куна, який заявив був, що комуністичне правительство згодить ся признати територіяльні домаганя Чехо-словаків, Румунів і Сербів, коли вони здержать загальну боротьбу на всіх фронтах.

Аліянти рішили не займати Будапешту.

ВІДЕНЬ, 4. мая. — З політичних кругів аліянтів доносять, що команданти чеських, румунських і сербських війск рішили не займати Будапешту, але обмежити свої военні операції до окруженя Будапешту.

Політичне положенe в Будапешті не улягло зміні. Угорське комуністичне правительство заперечує вістку, неначе би воно згодило ся признати територіяльні домаганя чеського румунського і чеського правительств.

Мадярське саветське правительство робить зусиля утворити червону армію, якої силу оцінюють на 100.000 жовнірів.

На місце комуністичного правительства має бути утворене соціял-демократичне.

БУДАПЕШТ, 2. мая. — Кождої хвилї треба надіяти ся зміни в мадярськім правительстві з комуністичного на соціял-демократичне, щоби охоронити місто перед обсадженем його чесько-словацькими, румунськими і сербсько-французькими війсками, які стоять під командою ґен. Бартельота.

В місті панує спокій, але заходить небезпека, що комуністи допустять ся масакри буржуазії на случай, коли би аліянти обсадили місто. Богато родин утікає з Будапешту. Послідний поїзд в напрямі Австрії, одинокої отвертої границї, відїхав з Будапешту в середу, переповнений мущинами, жінками і дїтьми, і прибув до Комори о год. 7-мій вечером. Безпроволочно по відїзді сього поїзду чеські війска перейшли Дунай і відтяли зелїзниче получене.

Румунські війска перейшли ріку Тису.

КОПЕНГАҐЕН, 3. мая. Румунські війска перейшли вчера в Шолнок ріку Тису. Як се доносять вісти, одержані з Будапешту, мадярські комуністичні війска опорожнили місто Міскольч, 90 миль на північний схід від Будапешту.

Ґр. Каролї про конечність комунізму.

ВІДЕНЬ, 2. мая. — „Комунізм є одиноким льоґічним вислїдом полїтики аліянтів супроти Угорщини, а може також одиноким розвязанем економічного питаня, яке витворило ся серед теперішних обставин. І аліянти ще дивують ся, що ми стали большевиками".

Таку заяву зложив перед кількома днями в розмові з кореспондентом ґр. М. Каролї, який в жовтни утворив був угорську републику, відграючи важну полїтичну ролю аж до недавна. Ґр. Каролї приймив кореспондента у своїм домі, який полишено йому на власність. Ґр. Каролї уходив ще перед кількома місяцями за одного з найбогатших людий на Угорщинї.

„Тут є богато людий, які, подібно як я, витають комуністичне правительство, бо воно дає нам ґарантію перед голодовою смертию, якої не було, коли ми були роботодавцями", заявив дальше ґр. Каролї.

„Від кількох місяців економічне положене в центральних державах стало дуже лихе. Я сподївав ся, що аліянти найдуть на те лїк. Справа аґрарна не була причиною, яка злучила нас до комунізму, бо вона може найти своє розвязане в кооперативній управі рілї, як се плянує теперішне правительство".

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Правительственні війска здобули Монахію.

БЕРЛІН, 4. мая. — Війска німецького правительства здобули майже цїле місто Монахію, столицю Баварії; лише в дільници Ґанґайм комуністи ставлять ще опір. Комуністи хотїли би навязати переговори, але Ґофман зажадав безуслївної здачі.

Комуністи борять ся завзято, але їх опір чимраз слабший, бо правительственні війска мають перевагу в гарматах. Число убитих оцїнюють на 200.

Берлїнське правительство заявило, що відкличе свої війска, скоро лише буде привернений лад в місті.

Команданта баварських комуністичних війск, Енґельгофера, розстріляно після вироку, проголошеного военним судом, як се доносить телеґрама з Бамберґ.

Німеччина мусить підписати мир, каже Гарден.

БЕРЛІН, 3. мая. — Німеччина, щоби уратувати себе перед знищенем, мусить приймити мирові услівя, які їй подиктують аліянти, заявив нині Максимілїян Гарден, редактор „Цукунфт".

Гарден заявляє однак, що заходить небезпека, що німецький нарід не потвердить мира, навіть коли би установчі збори його приймили. Гарден каже, що хоч він сам є радикальних поглядів, він противить ся комунізмови під теперішну пору. Припускає однак, що большевизм візьме в Німеччині верх, скоро мировий договір не буде підписаний.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МИРОВИЙ ДОГОВІР БУДЕ ПІДПИСАНИЙ ПРИ КІНЦИ МАЯ.

Президент Вілсон має намір около 1. червня повернути домів.

ПАРИЖ, 3. мая. — Президент Вілсон в розмові з американськими конґресменами висказав своє переконане, що Німеччина при кінци місяця мая підпише мировий договір та що він сподїєть ся около 1. червня відїхати домів.

Президент Вілсон заявив дальше, що мировий договір вже на укінченю та що правдоподібно в понедїлок буде предложений німецьким делеґатам. З инших однак жерел доносять, що він буде предложений доперва в середу.

Німеччина одержить 15-дневний реченець, в протягу котрого має підписати або відкинути мировий договір. Мировий договір буде правдоподібно предложений німецьким установчим зборам до потвердженя, хоч німецькі делеґати мають повновласть підписати його „в імени німецької републики".

Загалом відбудуть ся лише два повні засїданя мирової конференції: одно засїдане, на якім мировий договір буде врученний мировій делеґації німецькій, а друге, на якім Німці його підпишуть. На обох засїданях будуть присутні всї держави, які були виповіли війну Німеччині.

Австрійські мирові делеґати прибули до Франції.

ПАРИЖ, 3. мая. — Нинїшні урядові вісти подають, що мирова делеґація, яка репрезентує Австрію, прибула до Франції і буде поміщена в Ст. Жермен, передмістю Парижа.

Сподїють ся, що мирова конференція предложить австрійській делеґації мирові услівя, скоро лише розпічнуть ся мирові переговори з Німеччиною.

НА ЛИТВІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Литовці не вірять в запевненя Поляків.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — З приводу телеґрами з Парижа, в якій було сказане, що бувший польський міністер загр. справ, Васїлевскі, дав запевнене, що Польща не думає насильно прилучати Литву, литовська народна рада оголосила вчера слїдуючу заяву:

„Заява польського сойму, що польські военні операції на Литві не мають на цїли прилучити литовських земель до Польщі проти волї їх мешканців, а лише боронити їх перед наступом большевиків, була оголошена на те, щоби закрити свої властиві цїли. Польські цїли є наскрізь імперіялїстичні і Поляки стараються ся змусити і стероризувати мешканців, щоби їх самовизначенє випало на користь Польщі. Се є дійсна цїль польської пропаґанди в злуці з военними операціями. Польський військовий маневр є дуже небезпечний для аліянтів і Литви та причинить ся до скріпленя большевицького руху, бо литовську армію відкликано з большевицького фронту, щоби бороти ся проти небезпечнійших наїзників, польських імперіялїстів".

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Боротьба між французькими і італїйськими жовнїрами.

ЛОНДОН, 3. мая. — Між французькими і італїйськими жовнїрами прийшло до боротьби, як се доносить телеґрама з Відня до „Сентрал Нюс".

Французькі війска обсадили міст в Сусак і не дозволили Італїйцям війти до міста, яке находить ся в руках Сербів.

Телеґрама подає, що французькі війска змусили Італїйців оружем до відвороту. Трох італїйських жовнїрів ранено.

В КАНАДІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 5, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українці в Манїтобі плянують революцію.

ВІНІПЕҐ, Манїтоба (Канада), 2. мая. — Українські поселенці в Спрінґфілд і в доокoличних повітах Манїтоби відбувають зовсім явно збори і плянують підняти на весну революцію в цїли утвореня саветського правительства. По чужинецьких церквах взиваєть ся з проповідальниць нарід до повстаня чужинців проти теперішного правительства, як се заявив Д. А. Рос, посол манїтобського сойму зі Ст. Клеменс,

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103 Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ МУСЯТЬ ПОМОГТИ ОБОРОНИТИ СТАРИЙ КРАЙ.

Дня 29. цьвітня с. р. Український Народний Комітет одержав лист від Українців з Парижа з просьбою о грошеву поміч для оборони української справи заграницею при помочи публікацій перед ворожими замахами польської і московської шляхти.

У головних виїмках сей лист звучить так:

Українці в Парижи мусять поборювати польські і московські брехні про український нарід та його змаганя, а також польські і московські політичні цілі.

Тут, в Парижи, як Вам відомо, є сотки польської і московської шляхти, яка веде проти нашого народу страшну агітацію, коштом не тисяч і не соток тисяч, але міліонів франків.

Поляки за всяку ціну хотять дістати Холмщину, Полісє і східну Галичину, **а в крайнім випадку бодай середну Галичину, значить 20 до 25 повітів східної Галичини зі столицею Львовом.** Вони зовсім не криють ся зі своїм пляном, що хотять там наслати 2 міліони польських селян, на землі, які доси були в руках польських поміщиків. Таким робом вони хотять облекшити напір селян на дідичів в Польщі, а своїм дідичам з українських земель хотять дати відшкодоване і врешті, змішавши населенє тих земель з польським, хотіли би його спольщити і зробити складовою частиною Польщі раз на все.

Париські Українці читали, що про сей плян писала вже й американська „Свобода". Вона слушно назвала сей плян діявольським. Та про нього приходить ся нам тут чути мало не що дня. Поляки, як кажемо, з ним цілком не скривають ся і явно голосять, що для досягненя сеї цілі варта видати міліони франків.

Приїхав сюди Падеревскі з Варшави і — як кажуть — привіз зі собою пять міліонів франків на агітацію проти українського народу. На жаль, він агітацію таки зачав і то на широку скалю.

Московські-ж аристократи, що зібрались в Парижи ратувати стару Росію, теж нічим не ріжнять ся від аристократів польських. Маємо певні відомости, що **вони стоять у змові з Поляками і разом ведуть агітацію проти нашого народу. Маємо відомости, що ті московські аристократи обіцяли польським аристократам цілу східну Галичину, а румунському королеви цілу Буковину. Сі московські пани доси ще вірять, що Україну можна змосковщити, як що не буде з нею злучена галицька і буковинська Україна. Вони представляють собі, що як Поляки спольщать галицьку Україну, а Румуни зрумунщать Україну буковинську, то решта українського народу попаде в зневіру і кинеть ся в обійми народу московського та пропаде в „русском море".**

Розумієть ся, ми ніколи не могли нічого иншого сподіватись від польської та московської аристократії і длятого нас отсі їх злочинні пляни ні трошки не повинні дивувати. Одначе ми не повинні їм спокійно приглядатись та вичікувати, що воно таке з того вийде, бо в боротьбі тільки сей витрас, хто вміє оборонитись. Обовязком української громади, що тепер є в Парижи, є оборонити український нарід у сю велику годину перед такими злочинними замахами. Як вона сього не зробить, то історія її слушно осудить.

Але скажемо отверто, що українська кольонія в Парижи не має грошевих засобів на сю ціль. Не треба нам міліонів, бо наша справа є чиста і справедлива. Польським і московським аристократам на їх нечисті і нечесні цілі треба міліонів, але для української справи, на оборону правди, на оборону українських справедливих домагань вистарчать тисячі, одначе сих тисячів тепер нема. А вже тепер на публікації у сих так преважних справах треба би яких 100 тисяч франків, та як кажемо, їх нема.

Американські Українці не повинні глядіти тільки як їх брати в Галичині обороняють рідний край, бо та оборона пропаде намарне, як заграниця їм не поможе. Скажіть американським Українцям, аби не здавали всю оборону краю на висилених своїх братів селян. Вони вже дали все, що мали. Вони не мають копійки на засів і нам годі ставити їм домаганє, аби ще й збирали сотки тисяч франків на оборону свого краю перед публичною опінією заграницею. Одначе ми гадаємо, що маємо право поставити таке домаганє до української еміграції в Америці — в Злучених Державах і в Канаді, і длятого ми пишемо отсей лист до Українського Народного Комітету, сподіваючись, що через нього промовимо до всіх Українців в Америці і вони дадуть свому рідному краєви в таку тяжку годину значнійшу поміч на оборону перед ворогами.

* * *

В тім листі писано також, що докладні рахунки про всі видатки з присланої суми будуть предложені У. Н. Комітетови.

В кілька днів по одержаню сього листа прийшла ще й каблеграма від наших делеґатів, конґресмена Геміда і д-ра Білика, яка потвердила, що дійсно треба гроший для української кольонії в Парижи на оборону української справи через публікації.

По одержаню сього листа і сеї каблеґрами У. Н. Комітет сейчас скликав надзвичайне засіданє, на якім ухвалив покищо вислати 5.000 долярів на публікаційні цілі в Парижи. Ту суму вислано зараз телеґрафічно.

Зі своїми фондами, які У. Н. Комітет доси зібрав, мусить обходитись ощадно, бо мусить бути кождої хвилі готовий на нові видатки, однак аби дати більшу поміч на сю так конечну потребу, звертаєть ся отсим до українського загалу в Злучених Державах, до всіх місцевих У. Н. Комітетів, до всіх українських товариств і всіх Українців і Українок разом і зокрема з горячою просьбою, **аби свої дотеперішні жертви на Фонд оборони Галичини подвоїли,** і дійсно помогли старому краєви оборонити рідну землю в теперішну найтяжшу хвилю.

Нехай сі короткі наші слова промовлять до всіх і нехай вони принесуть красний успіх, для оборони свободи нашого рідного краю і цілого нашого народу.

В Ню Йорку, дня 2. мая 1919.

Український Народний Комітет.

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА?

Як нема, то кождий сьвідомий Українець повинен постарати ся, щоб заснувати його.

До заснованя нового відділу У. Н. Союза потреба на початку не меньше як 6 нових членів.

По близші інформації в справі заснованя нового відділу треба зголошуватись листовно на адресу головного рекордового секретаря У. Н. Союза.

S. MILANOWYCZ

P. O. Box 76 — Jersey City, N. J.

КУПУЙТЕ НОТИ ПОБІДНОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ!

Українці! Спішіть ся із закупном золотих нот державної Побідної Позички Свободи!

Се остання военна позичка Злучених Держав!

Акція за нею кінчить ся сього тижня, в суботу, дня 10. мая.

Використайте сих 5 днів, аби закупити як найбільше Побідних Бондів Свободи!

ПАТРІОТИЧНЕ І РОЗУМНЕ ДІЛО.

Обовязком всіх Українців в Злучених Державах, без огляду на се, чи вони горожани американські чи українські, є закупити як найбільше золотих нот Побідної Позички Свободи.

Се їх обовязок патріотичний супроти републики, де найшли волю і добробут, а також і супроти України, бо кождий Українець, що помагає американській републиці причиняєть ся до навязаня американсько-української приязни, яка буде найліпшою запорукою волі української народної републики.

Але се є не тільки обовязок патріотичний.

Хто купить державну ноту американської републики, зробить також на тім свій особистий бізнес.

Кождий, хто має зложені гроші (ощадність), хоче, аби ті гроші йому не пропали, тай аби ще йому що доробили, значить, аби принесли якийсь процент. Длятого дає ті гроші звичайно до банку. В банку дають малий процент, але є вигода, що кождої хвилі можна виймити. Однак та вигода часом є злою, бо нераз, як чоловік вийме гроші, то вже перестає щадити, або буває, що виймає на такі річи, без яких можна би обійти ся. Та найгірше є з банком се, що він може впасти, збанкротувати. Кілько то вже банків упало! Сотки! А люди, що там дали свої ощадности, потратили або все, або половину, або в найліпшім разі якусь меньшу частку. А коли хто свої гроші вложить на ощадність до державного Скарбу Злучених Держав, в той спосіб, що купить позичкові ноти, то він може бути певний, що його гроші ніколи і ніде не можуть пропасти в жаден спосіб, бо за них ручить ціла американська република, яка є найбогатшим краєм на сьвіті. Вона ручить за ті ноти сотками біліонів долярів свого маєтку.

То значить, що кождий, хто купив бонд, або тепер купить ноту, може бути певний, що той бонд або та нота ніколи і ніяк не можуть пропасти ані не можуть стратити своєї вартости.

Ті, що купували австрійські корони, російські рублї, або австрійські чи то російські позичкові ноти, потратили масу гроший, але ті, що купили ноти американські, мають у себе щире золото.

Як хто має ноти, а потребує гроша, то може їх заставити або відпродати.

Американські ноти добрі не лише тут, в Америці, але в цілім сьвіті.

Як поїдете на Україну, то Америка таксамо буде вам платити процент від нот, а по означенім часі викупить їх від вас за готівку (наприклад останні ноти по чотирох роках, то є в 1923 році). Не гадайте, що за процентом треба буде посилати до Америки. Кождий український банк або заступництво американського банку чи компанії візьме від вас процентові купони від американських бондів або нот і заплатить вам процент. Таксамо на Україні кождий банк прийме американські ноти в застав, або відкупить їх і заплатить готівкою, таксамо як в Америці.

Ніхто най не гадає, що бондів не можна брати до старого краю. Власне, що треба брати і там можна їх чи то тримати у себе, чи то продати, чи заставити, чи вложити до банку, яко запис для дітий, аби в своїм часі дістали їх з процентом.

Отже хто купує бонди, робить діло патріотичне і розумне з погляду бізнесового.

УКРАЇНСЬКА НІЧ В НЮ ЙОРКУ.

В сю **суботу,** дня 10. мая с. р., в останний день акції за Побідною Позичкою Свободи буде в Ню Йорку для манiфестації за позичкою українська ніч, устроєна Українцями і управою Другого Резервового Дистрикту Побідної Позички Свободи.

Українці зберуть ся вечером перед 7-мою годиною в Народнім Домі при 217-19 Іст 6-та улиця, відки точно о 7-мій годині двигнеть ся український похід при звуках американської банди. Похід перейде 8-мою улицею до 5-тої евені і дальше 5-тою евенею буде іти аж до 44-тої улиці, а відтак перейде на схід до Парк евеню, на якій займе пять блоків, від 43-тої до 49-тої улиці.

Там власне буде уладжена Українська ніч, перед підвисшенем і пірамідою.

Буде співати нюйорський Український Хор в народних строях і будуть промови в мові українській і англійській.

Початок точно о 8-мій годині.

Нюйорська Українська Громада, яка головно уладжує сю українську ніч, **просить Українок з Ню Йорку й околиці,** аби в суботу вечером (перед 7-мою годиною) прибули до Народного Дому **в народних строях** і взяли участь в поході. Також **всі українські товариства з Ню Йорку й околиці і всіх Українців взагалі просить ся до громадної участи в поході.** Добре було би взяти прапори.

Численним походом і громадним збором перед пірамідою та поважною поставою заманіфестуємо перед американською публикою нашу єдність, наше замилуванє до організаційної праці і наш патріотизм.

Приходіть самі і кличте других!

ПРИМІРНА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА.

Українська громада в **Оборн, Н. Й.,** не велика числом, але сильна своєю громадською орґанізацією, а своїм патріотизмом може служити яко красний примір для наших громад по других містах Злучених Держав.

На перший поклик У. Н. Комітету оборнська українська громада зараз заложила місцевий У. Н. Комітет і сейчас зачала збірку на Фонд оборони Галичини. **До дня 1-го мая с. р. оборнська українська громада зібрала вже $2.190** (дві тисячі сто девятьдесять долярів) **і прислала їх до каси У. Н. Комітету.**

Слід зазначити, що оборнські Українці складали **значнійші суми; богато жертвувало по 50 долярів, або дало 50-долярові бонди; були також жертви по 25, 20, 15, 10 і 5 долярів; деякі складали і воєнні щадничі марки.**

Місцева українська парохія зложила 250 долярів (се друга парохія по клівлендській, що зложила значнійшу жертву на Фонд оборони Галичини; клівлендська жертвувала 500 долярів).

Товариство „Січ" жертвувало також 250 долярів, а братство св. о. Николая 50 долярів.

Богато заслужив ся для сеї збірки молодий діяльний сьвященик **о. Денис Кульматицький,** а також **д.д. В. Савіцький, О. Баран і Й. Стець,** члени управи місцевого У. Н. Комітету.

Треба зазначити, що ціла оборнська українська громада дуже патріотична, дуже пильно горнеть ся до своїх рідних інституцій та незвичайно дбає про орґанізаційну працю. Оборнські українські громадяни, які походять переважно із **Сяніччини та Бобреччини,** мають чим повеличатись перед цілим містом. У них є прекрасна церква, парохіяльний дім, школа, дім для дякоучителя, инший дім, який парохія віднаймає, і українська крамниця. Все те є власностию оборнської української громади і не диво, що як там загостять земляки з дальших сторін, то завидно споглядають на твір орґанізаційної праці сеї нашої громади.

Оборнські Українці кажуть, що як треба на ратунок обездоленого і зруйнованого старого краю, нападеного тепер Ляхами, то вони ще радо зложать.

ПРОТЕСТ З БРАЗИЛІЇ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ПРЕТЕНСІЙ ДО ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

До Українського Народного Комітету в Ню Йорку прийшов отсей протест з Бразилії:

Прилучаюсь особисто до протестів проти польських претенсій до східної Галичини.

Поляки мають право до західної Галичини по Сян, але від Сяну на схід се Україна.

Кажуть Поляки, що більшість мешканців Львова польська. Передівсім вони уважають за Поляків мешканців Мойсеєвого віроісповіданя, але вони ані Поляки ані Українці, а Жиди. Коли ж Поляки уважають, що більшість населеня одного міста має рішати приналежність краю до тої чи иншої народности, то в такім разі як би наприклад наїхала купа Поляків до Брукселї, столиці Бельгії, то вже і ціла Бельгія була би польська. Львів був заложений нашим князем на нашій землї і для того не можна його вважати за польське місто.

Другою важною річию, яку підношу, се те, що становище України було одною з найважнійших причин закінченя війни, зглядно капітуляції Німеччини.

Українці відмовили кайзерівським реквізиційним силам пшениці, тої жолудкової амуніції. Бороли ся з німецькими патрулями і з розказами Скоропадського так, що послідна надія Німеччини на провіянт пропала в попелі Українцями спалених засобів хлібних.

Запитаюсь, чи Поляки були спосібні на таке діло, яким відзначили ся безборонні українські хлібороби, за яке Німці їх катували і палили цілі села?

Запитаюсь, по чиїй стороні боров ся орґанізатор „леґіонуф", ґенерал Пілсудскі?

Запитаюсь, чи сей же Пілсудскі має право тепер жадати Львова та висилати війска для занятя сього міста?

Запитаюсь, по чиїй стороні боролась більшість Поляків від початку війни аж до половини 1918 року?

Запитаюсь також:

Чи більшість Українців, бо 30 міліонів, від самого початку війни борола ся по стороні аліянтів, чи ні?

Чи тасама більшість по знесеню імперіялістичного правлїня виступила колинебудь проти аліянтів?

Чи тасама більшість не опиралась тром наїзникам: большевикам, Австро-Німцям і Полякам, хотяй не мала помочи від аліянтів?

Чи тасама більшість заховала ся пасивно при німецьких реквізиціях збіжа підчас правлїня Скоропадського, так як се було в Польщі?

Запитаюсь, кілько процент Українців-Галичан згинуло ганебною смертию шнура з польсько-австрійських рук в часі минулої війни?

Запитаюсь, чи Поляків-Галичан **зі східної** Галичини померло таксаме число?

Здаєть ся мені, що де було більше жертв українських, там і земля українська.

Здаєть ся мені, що **НЕ плебісцит повернувших „уцекінерів"** повинен рішати, чи східна Галичина українська або польська але **ПЛЄБІСЦИТ ЖЕРТВ, плебісцит упавших оборонців, плебісцит погибших за волю своєї хати, свого села, за волю свого міста, за волю свого краю.**

Хто боронив східну Галичину від наїздів татарських? Длячого вона називалась Червона **Русь,** а не Червона **Польща?**

Яким язиком говорив, говорить і говорити буде нарід у східній Галичині, північно-західній Буковині та Бескиді?

Чи той є Поляк, хто говорить по хрещеню в костелї: „Куме, ходзьце сюда, бо тамтуда нема куда"?

От питаня, які повинні бути поставлені комісиям мирової конференції в справі східної Галичини.

А в справі України то одним з найважнійших документів для нас — се текст Переяславського договору.

Не думайте, що сей мій протест уважаю за щось нового. Здаєть ся мені, вже богато Українців порушило сї пункти. Але може ще що забуло ся. Най і моє слово пригодить ся, коли годі за свою Матір Україну кров пролити!

Як би то можна перебратись на Україну, щоби в боротьбі взяти участь; щоб ніхто не сказав: „Де ти був, коли ми бороли ся"! Се гадки, які не опускають

Вашого со-страждающого

Николу Федюка, Українця-Галичанина.

Сей протест підписали також: **Михайло Бабірецький, Марія Федюкова, Катерина Бабірецька, Анна Регульська.**

Коритиба, провінція Парана, Бразилія, 16. марта 1919.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ!

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНСЬКИХ ЖОВНІРІВ В ГАЛИЧИНІ.

Львів, 20. падолиста 1918.

Славне Українське Військо!

Находячись у безнастаннім розгарі боротьби, Ви не мали часу і нагоди подумати, як великого діла Ви доконали своїм геройським вчинком тоді, коли до Ваших становищ не могли дійти вісти, що стало ся за тих 19 днів, коли Ви находили ся в боротьбі за Вашу землю. Наша рідна землиця, наші українські села. Ваші батьки, Ваші братя і діти визволили ся з 600-літної польської неволі. Нема вже на нашій земли польського панованя, польських урядів і урядників, польських панів і підпанків, що зробили ся тепер маленькі, тихі і скромні. Наша земля стала ся вільною країною, наш нарід вільним господарем своєї землї. Наша найвисша власть, Українська Народна Рада, проголосила нашу країну незалежною, вільною Західною Українською Народною Републикою. Славні українські жовніри, селяни і робітники! Ви знаєте, що означає Народна Република. В Народній Републиці не буде ані цісаря, ані короля з княжатами, графами й иншими панами, котрі разом панують над простим народом, над селянами і робітниками. В Народній Републиці не буде панів-дідичів, що загортають у свої руки землю і богатство селянської праці, ані панів-фабрикантів, на котрих мусять працювати фабричні робітники. Народна Република дасть селянам землю, а робітників забезпечить від визиску і нужди. В Народній Републиці не буде гнобителів і невільників, високих і низких, богатих бідних, просьвічених і темних. Усі будуть вільні, рівні, просьвічені, всі будуть жити в добробуті. Народна Република — то сам нарід, селяни і робітники, що самі через своїх послів будуть полагоджувати й удержувати такий лад і порядок, який буде їм потрібний.

Однак наша република має богато ворогів. Польські дідичі, польські урядники і всі ті Поляки, що дотепер у нашім краю панували над нашим народом, богатили ся працею українського селянина і робітника, всі вони постановили не допустити, щоби наш український нарід запровадив на своїй земли свою Народну Републику.

В краю, де нашого народу велике число, а польських панів і підпанків небогато — то сидять вони тихо. Але у Львові, де їх богато, бо зі Львова польські пани і підпанки панували над цілим народом — Поляки підняли бунт проти нашої Народної Републики і вже 19 днів ведуть війну против війск нашої Народної Републики. А Поляки пильно слідять за тим, що діє ть ся у Львові; чекають лише, щоби у Львові знова запанувала Польща, а тоді вони по цілім краю піднесуть голову. А колиб вони взяли гору, то не буде нашому народови, нашим селянам і робітникам ані волї ані землї, а буде вічна польська неволя. От за що Ви тепер бєте ся у Львові, славні українські жовніри!

І длятого знайте, що Ви не самі, бо за Вами стоїть цілий нарід, міліони українських жовнірів і робітників. І як буде треба, коли польські бунтівники не опамятають ся, то на Львів посунуть ся тисячі селян з цілого краю на оборону нашої Народної Републики; і як море заливає острівці, так українські селяни заллють те огнище польського бунту, яке жевріє ще у Львові.

Славні українські жовніри! Стійте сьміло і твердо на своїх становищах. Ідіть завсіди вперед і вперед! Нехай польські бунтівники пізнають Вашу тверду, селянську руку! Українські селяни! Доси кождий з Вас зосібна мусів робити порядок у своїм повіті; тепер усі до Львова! Зробіть лад і порядок з польськими бунтівниками!

Ніхто не може довершити великих річий, коли не буде наскрізь щирий сам з собою.

Щирість, глибока, правдива щирість, се перша прикмета людий, в якімнебудь напрямі героїчних.

Житє, се подорож з многими закрутами. Хто отже може сказати, що може лучити ся на найблизшім закруті нашої дороги?

Як часто невірно ми судимо других, беручи їх мовчанку за байдужність.

„ВДІНУ ПЕРШЕ КОЖУХ".

(Стаття надіслана з Гарв. Інд.).

Гарри Шумило, гальмівник при особовім поїзді на лінії Монтреал-Вініпег, був дуже спокійний і тихий. Але не розумів він, що то значить відповідати за свою роботу. Брав річи дуже легко, усьміхав ся добродушно і не брав собі своїх обовязків до серця.

Одного вечера падав сніг, а поїзд ішов з довшим опізненем. Гарри скаржив ся на додаткову роботу, бо звичайної роботи було йому все забогато. Говорив: Чого християнинови мучити ся?

Межи двома стаціями поїзд несподівано станув. Сила пари ушкодила котел. За кілька мінут мав тими самими шинами переїхати поспішний поїзд. Надкондуктор побіг до послідного вагону і приказав, щоби Гарри запалив червону ліхтарню та поставив її на шляху. Гарри відповів з усьміхом: „То ще час. Нема страху. Вдіну перше кожух".

„Не отягайсь ані одної мінути! — крикнув остро надкондуктор. — Поїзд надіде леда хвиля!"

„Добре", — відповів Гарри з усьмішкою.

Тамтой побіг назад здовж поїзду. Гарри не пійшов зараз. Перше вдів вигідно кожух і потягнув з флящини горівки, щоби загріти ся. Опісля запалив спокійно ліхтарню і пійшов з нею, посвитуючи.

Не уйшов ще десять кроків, коли почув шипіт машини. Тоді, розумієть ся, пігнав напеpед, на скрут дороги, але вже було запізно. В одній хвилі впала льокомотива поспішного поїзду на стоячий поїзд і розбила всі вагони в один вал трісок. Страшні зойки подорожних змішали ся з шипотом пари і огню.

На другий день шукала служба гальмівника. Пропав без сліду. Найшли його вкінци в якійсь шопі. Стратив розум. Махав руками і кричав: „Перше вдіну кожух! перше вдіну кожух!"

Є хвилі в житю чоловіка, в житю народу, які мають більшу вартість ніж цілі літа. Не можна сего змінити. Один місяць, один тиждень, иноді навіть кілька мінут можуть обнимати такі події, які рішають про ціле житє чоловіка або народу. Длятого треба належито оцінити кожду хвилю і визискати її. Нагода, якої ми не визискуємо в свій хосен, в хосен свого народу, осьмішує нас, робить нас нещасливими блазнами.

Події висувають тепер нас, Українців, наперед, дають нам нагоду здобути собі волю і независтмість. Лише спішім ся з своєю ліхтарнею, щоби поставити її там, відки має надїхати противний поїзд, який міг би нас розторощити. Спішім ся з нашою роботою, берім собі її до серця, виконаймо свої обовязки супроти нашої вітчини, щоби не дати ся другим здавити.

Не говорім: „Вдіну перше кожух! Мушу перше попоїсти! Я ще не вечеряв! Я йду до нареченої! Мені ся не хоче тим журити, нехай хто другий се зробить! Я змучений!"

Не говорім: „Я ще маю час дати на фонд оборони рідного краю. Нехай другі дають; я потребую на пиво! Якось то буде; вони оборонять рідний край і без мене. Хто би там тим журив ся!"

Не говорім так, не говорім, бо се каригідна легкодушність, се непростима байдужність, се крайний нерозум, який переплатимо житєм. Зробім своє діло в час. Сповнім свій обовязок тоді, коли хвиля сего вимагає. Зробім роботу, якої час від нас жадає. Наша праця причинить ся до того, що наша вітчина стане вільною. Наша частка поможе, щоб Україна скинула з себе довголітні окови. Не будьмо легкодушні! Не будьмо убийниками себе самих. Бо чужий поїзд надїзджає і нас розторощить. Спішім ся зі своїм обовязком!

А Гарри Шумило був собі не Англієць, ані Норвежець, але наш брат — от звичайний наш Гриць Шумило десь з Калущини.

Дорогі Родимці! По розваленю російської тюрми народів і по упадку австрійського деспотизму на цілій Україні залунав клич: „Українці! Робітники, робітниці і селяни! Організуйте ся, станьте твердим муром проти наших віковічних ворогів! Не даймо нашої рідної хати рабувати, не даймо собі перерізати горла! До збруї, хто живий!"

І наші всі братя, селяни і робітники (окрім кількох зрадників, котрі пійшли на службу ворогам) стали до боротьби як один муж. І вже більше ніж пів року борять ся за своє і наше істноване. Вже більше ніж пів року, як наші братя купають ся в крови, обороняючи свою рідну землю. І кличуть до нас з розпукою: „Братя зза моря! Поможіть нам здобути так довго ожидану волю, бо ми вже віддали, що мали, а тепер черга на Вас".

Дорогі Родимці! Братя селяни і робітники! Почуймо сю розпучливу просьбу наших братів з рідного краю. Не будьмо легкодушними Грицями. Даймо нашим братям поміч в час, покладім і ми свою пайку на жертвенник нашої вітчини. Ми-ж чужого не бажаємо, але щоб ми свого не вміли оборонити—в се вже годі повірити! Адже наш нарід 500 років видержав під режімом, який мав на цїли наше національне і культурне занапащене. А одначе ми не дались. Ми по 500 роках неволї, гнету і переслідувань зірвали ся з новими, сьвіжими силами до боротьби і зуміли сьвітови показати, що Україна таки не вмерла і не вмре, хоч як собі того наші вороги бажають. Ми в лютих часах, в часах кровавих трівог зуміли видержати. Колиж ми се доси зуміли, то не вжеж ми аж тепер не всилї оборонити ся від чужих ворогів, котрі чигають на нашу рідну землю? Се неправда! Ми не віримо в се, а віримо в житеві сили нашого народу, віримо в ідейність його синів. Тож і тепер ми певні, що наш загал зрозуміє поважне і критичне положене наших братів в рідні краю і поспішить йому безпроволочно з видатною помочию.

Земляки! Громада по нитці, бідному сорочка. Се велика правда. Даймо по нитці на ціль нашого народного скріпленя, на ціль оборони нашого рідного краю, на ціль уже і так загроженої вітчини. Як не можемо дати більше, то даваймо по стільки, по скільки зможемо. Але нехай дає ціла наша громада. Даваймо всі! А що найважнійше: даваймо постійно! Одноразові датки — се соломяний огонь. Заблестять вони ясним полумінем хиба на те, щоби полишити по собі купку зимного попелу.

Тут ходить о одну засадничу річ: нехай датки, хочби невеликі, будуть масові і постійні. А кількож то нагоди до того має кождий, хто лише хоче На зборах, сходинах, вечерницях, на приватних забавах, при картах — в кождім місци. Не вжеж не знайдеть ся ні одна людина, що пригадалаб присутним їх народний обовязок? Словом: способів не бракне, лиш треба доброї волї. І ми віримо, що тої доброї волї не бракне. Тому кличемо: Земляки! Згуртуймо всі свої змаганя, всі свої сили на се, щоб наша хата остала ся по віки нашою, щоб нас колись злі люди в огни окрадених не збудили! Отсим кличем відзиваюсь до Вас, Земляки! Маю глибоку віру, що клич сей не пропаде безслідно; що рознесеть ся він по всіх закутинах північної Америки, де лише жиють наші люди; що загріє нас до великої справи, якою є істноване й оборона перед напасниками 40-міліонового народу, котрий у всесьвітній історії чекає своєї черги. Ставаймо в ряди трудівників, в ряди борців за красшу будучність і даймо змогу нашим братям в рідні краю побідити ворогів. Даймо їм змогу скинути сї кайдани, котрі відались в наше тіло звиш пятьсот літ. Даймо змогу докінчити се монументальне діло, яке наші брати розпочали з вірою в непобідиму, невмирущу силу нашого народу.

Отже згуртуймо свої сили до постійної роботи, бо лише в єдности, в злуці і в зелізній витривалости наша сила і наша будучність. **Андрій Цебак.**

ДОПИСИ.

NEW YORK, N. Y.

Відозва до Вп. Членів Товариства „Просьвіта".

Тов. „Просьвіта" іствує вже від ряду літ в Ню Йорку. І ще жиють ті перші піонїри, котрі серед тяжких трудів ходили від хати до хати і вишукували наших людий, щоби вписали ся до сього товариства.

Серед тяжкої праці вони заснували товариство „Просьвіта", котре і до нині іствує. Помимо кількнайцятьлїтного істнованя товариство „Просьвіта" не мало щастя зєднати і згуртувати під свій прапор усїх щирих і правдивих Українців.

На самім початку свого істнованя товариство „Просьвіта" було взором для других товариств в Ню Йорку. Воно ніколи не забувало про потреби рідного краю; майже на кожде народне торжество в рідні[м] краю пересилало пожиточні письма і грошеві дари на народні ціли.

І товариство „Просьвіта" пішло би було дальше своїм шляхом та працювало би на народній ниві, як передтим, коли би в нїм не були появили ся кирпиники в народній справі. Ті кирпиники всюди наробили лиха і те лихо чіпило ся до товариства „Просьвіта". Їх першим вчинком в товаристві було відігнати від товариства тих членів, котрі не годили ся з їх підлою роботою.

Сьвідомійші члени, бачучи, що порядку вже ніколи в товаристві не діжуть ся, повиступали з „Просьвіти" і попереходили до инших товариств.

І горе тому, хто важив би ся стати на поперек сим кирпиникам. Вони такого чоловіка зараз назвуть останними уличними словами.

Найпоганійшу роботу веде в нашім товаристві колишний касієр Української Народної Громади, котрому закидали, що побирав хабарі від контрактора, який будував Народний Дім в Ню Йорку. Коли сього пана злапано на горячім ділі і письменно представлено на зборах його хабарництво, відтак він почав лютити ся на Українську Народну Громаду за се, що не похвалила його хабарництва. Він почав старати ся, аби товариство робило протести на Уряд Української Народної Громади, бо нібито, після його розумованя, в Народнім Домі нема порядку, бо скинули його з касієрства за хабарництво.

Лютий акт протесту хабарник вже постарав ся оголосити публично; знова зі злоби, що його не вибрано касієром Громади.

А найголовнійше о що розходило ся пиьному хабарникови, то те, що Народний Дім не перейшов під забрав Федерації.

І на сім місци кличу до Вас, Члени „Просьвіти". Доки будете терпіти кирпиників у своїм товаристві? Чи Ви справді позволите на те, аби хабарники осьмішували перед людьми Вас, Ваше кроваве добро і Ваш кровавий гріш? Протріть очи, беріть бук в руки та виженїм тих кирпиників з нашого товариства. Станьмо всї, як один, як се було колись, що всї разом працювали для українського добра. Не одна місцевість скаржить ся перед українським загалом на шкоди, заподіяні федераційними агентами, які і в нас находять ся. І в нашім товаристві появила ся та нечесть нагла і голодна, яка нападає і руйнує все, що лиш українське. І доти в нас не буде порядку, доки не проженемо тих кирпиників. Геть з ними!

Член „Просьвіти".

ТВОРЦІ НАШОГО ВІДРОДЖЕНЯ

Минає 24 роки від смерти Михайла Драгоманова. Про сего чоловіка повинні передівсім згадати теплим словом всі. Бо він нам дав Франка.

Щоби всі се зрозуміли, треба пригадати історію нашого народу в другій половині минулого століття.

Скасували панщину, дали народови волю, тай пустили його темного і безпросьвітного, щоби будував собі щастє, як знає. Не було нікого, щоби тим народом заопікував ся, щоби показав йому, як він має жити серед тих нових обставин. Було трохи інтелїґенції, але вона сама мало розуміла; не знала, що тому хлопови порадити, куди його повести. Настало по короткій радости розчароване, як у хлопів так і в інтелїґенції. Процеси нарід програв і попадав в розпуку. Інтелїґенція кинула ся була до роботи, але не знала, як до того брати ся. Успіхів не було; настало розчароване. Почали тоді оглядати ся на Росію; може відти прийде поміч. Так огорнуло інтелїґенцію москвофільство. Молоде поколїнє почало під впливом творів Шевченка привертати ся назад до народу. Паничі почали носити козацькі кабати, співали народні пісні, розчитували ся в історії. Між старими і молодими почала ся сварка, якими буквами писати, але народови з того ніякого хісна не було.

На нужду нашого хлопа мали такий погляд: мужик лінивий і пияк; як би перестав пити і зачав робити, то йому добре поводилоб ся. І так винайшли лік на біду: моли ся, тверези ся, працюй і щади. Такий погляд був злий, а походив з того, що інтелїґенція не знала дійсної причини хлопської біди. Не виділа, що того хлопа обдирають ріжні свої і чужі пявки, що використовують його темноту і друть, що ся влізе.

На закордонній Україні почав ся тоді між інтелїґенцією рух, який мав на ціли зблизити інтелїґенцію до хлопа, навчити хлопа письма і пірвати до боротьби з царським і панським гнетом.

Між тими молодими Українцями був і Михайло Драгоманів, що займав ся наукою, а притім був горячим народолюбцем. Він звернув увагу на Галичину, приглянув ся до відносин, які тут панували, і старав ся війти в зносини з галицькою молодїжию. Звернув ся до академіків, які тоді видавали кацапську ґазетку „Друг". Між сими академіками був і Франко і Михайло Павлик. Сим академікам порадив він, аби перестали писати незрозумілою нікому мовою, щоби більше вчили ся, пізнавали свій народ, а відтак прийшли йому з помочию. До сеї думки приєднав Драгоманів Франка і Павлика, і від сего часу стали вони приятелями. Драгоманів опікував ся ними як батько, показував їм, що і як мають вчити ся, що мають робити, аби їх робота вийшла на користь народови. Але приязнь з Драгомановом спровадила на Франка і Павлика переслїдуваня з боку уряду і своїх таки людий. Тоді ширив ся в західній Европі соціялїзм, який ставив собі за мету відобрати фабрики і землю в богачів, а дати їх всім працюючим людям і так зрівнати всіх людий, знести визиск. Австрійський уряд страх бояв ся соціялїзму. Австрія і до нині є дуже консервативна, а тоді вона остро переслїдувала всі нові думки, бо думала, що вони загрожують державі.

Франка і Павлика посадили в тюрму. Наша інтелїґенція не лише не обставала за ними, але ще й підюджувала проти них. Коли скінчили ся переслїдуваня, почали Франко з Павликом дальше працювати: видавали книжки і ґазети, приєднували людий до своїх думок, а як вже тих людий досить до них пристало, заложили в 90 р. минулого століття радикальну партію. Та партія поклала собі за ціль зєднати всїх руських хлопів до боротьби проти всякого визиску і змагати до того, щоби вся земля перейшла в руки хлопів. До сего була далекі і тяжка дорога. Але щоби осягнути її, треба було поволи робити своє, приготовляти ґрунд до того. Змагаючи до тої цїли, партія звернула свою роботу передівсім на поправлене долї хлопів. Заняла ся їх організацією, виступила проти здирств з боку панів і попів, виступила проти темноти, яку піддержували і піддержують дотепер ті, що хотять нарід визискувати.

По утвореню сеї партії Драгоманів, котрий жив тоді в Болгарії, бо мусів втікати з Росії перед царськими посіпаками, кинув ся з молодечим запалом до праці в ґазетах радикальної партії. Робота Драгоманова, Павлика і Франка в сій партії розбудила у нас новий політичний рух. Радикальна партія перша щиро заняла ся долею хлопів і примусила і других до роботи для народу.

Незадовго по основаню радикальної партії умер Драгоманів (1895 р.). Але хоч не стало великого учителя, його ученики не кидали праці. Франко побіч того займав ся ще науковою працею, написав богато цінних творів, писав при тім чудові поезії. Павлик лишив ся при праци в партії і до смерти був її ідейним провідником.

Нині оба сі творці нашого відродженя сплять сном блаженним. Отсих двох людий жертвували міліонам своє житє, свою всю працю і силу; зреклись ся власного щастя, щоби лиш дати щастє міліонам свого народу.

УКРАЇНЕЦЬ, ГОНОРОВО УВІЛЬНЕНИЙ З АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

На сїй фотоґрафії є представлений увільнений щойно з американського війска Українець, **п. Володимир Крайківський,** родом з Різдвян, пов. Рогатин, Галичина. Вступивши добровільно до тутешньої армії, він зістав приділений до корпосної артилерії у полосі Панамського Каналу і там, в місті Крістобал, перебував цілий час своєї військової служби, від мая 1915 року до мая 1919 року. При війску поводив ся взірцево, чим зєднав собі прихильність своїх настоятелів і дослужив ся ранґи цуґсфірера при маґазині (суплай серджент). Він здав також офіцирський іспит, але не міг уже з него користати, бо дбайливість про удержане старого батька, який проживає в Пенсильванії, приневолила його опустити військові ряди.

Пан Крайківський, як видно з фотоґрафії, має гарну будову тіла, а крім того визначаєть ся небуденною інтелїґенцією. Є він сьвідомим Українцем і цікавить ся непомірно справами свого рідного народу. Пару літ тому він помістив був у нашій часописи гарний опис земель в окрузї Панамського Каналу і житє тамошних американських жовнірів, який опісля передрукувало було в цілости львівське „Діло".

При відході з війска п. Крайківський дістав на письмі гонорове увільнене, а також гарний лист, підписаний президентом Вілсоном.

Маємо повну надію, що п. Крайківський, скинувши з себе військовий мундур, закотить рукави своєї цивільної сорочки і возьметь ся до щирої праці для добра свого, свого старенького батька і свого рідного народу. Щасть Боже!

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

З ЦЬВІТНИКА „ВИСШОЇ" ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

У польських часописях, головно т. зв. „народово-демократичних" находимо без числа перехвалок про „висшість" польської культури понад инші славянські, а головно українську.

Щоби зазначити на віки вічні ту „високу" польську культуру, передруковуємо українськими буквами коротеньку статю з 99-го числа „Курієра Польского", що виходить у Мілвокі. Зазначимо, що його редактором є якийсь Дунін (Рудніцкий), який обертав ся десь в Гусятинщині, а може й у Вінніпеґу, і там серед звісних польських „подоляків" навчив ся сего культурного способу писаня про Українців.

Згадана статя звучить:

Гайдамаци домаґайон сен повшехнего ґлосованя.

Убсвіць каждего мусі жондане „преміера" „заходней України", якеґось опришка Голубовіча", — ктури пропонує би пшез повшехне ґлосоване, чилі так звани плєбісцит, людносьць Ґаліції Веходней осьвядчила, чи хце позостаць пши Польсце, чи теж полончиць сен з Украінов. В хвілі обецней, проєкт то правдзіве гайдамацкі. Опришкі украінсци випендзілі людносьць польскон з Ґаліції Веходней; вимордовалі там дзесьонткі тисенци Поляккуф; стероризовалі вшистскіх позосталих Поляккуф, но і домаґайон сен тераз ґлосованя. Майонткі польскє заграбйоно і роздзєлілі збуя мендзи себє; менє польскє зрабовалі, а ґди нє стало юж чего красьць і рабоваць, удайон тераз справедліцих...

Кто ма за тем ґлосоваць, би земє те позостали пши Польсце, кєди Поляккуф ішцеґовва там тераз ченсть залєдвє а і ті джон о свє жиче?

Чи ні гайдамаци, ктужи кралі і рабовалі? Поляци ніц не майон пшеців такєму ґлосованю, алє войска польскє мушон найперв обсадзіць цалон Веходньов Ґаліціи; украаць мордерцуф і рабусюф; поцьонґнонць до одповєдзяльносьці сондовей вшистскіх подпалячи; запровадзіць ляд і поржондек, а в коньцу по направєню вшистскіх шкуд пшез гайдамакуф може одбиць сен такє ґлосоване, алє не прендзєй... В жаднім цивілізованим краю на свєцє мордерцуф, рабусі і злодзєі до ґлосованя сен нє допушча, якем вєнц правєм можнаби їх допушчаць до тего в Ґаліціі Веходнєй? Кажди натуральнє мордерця і рабусь ґлосовалби втеди так, би зброднія, якєй сен допусціл, пшепадла на завше, -по настєпствє, ґдиби Ґаліція Веходня достала сен Українцом.

До сего збожеволілого писаня не чоловіка — але скаженої собаки у людськім тілі не треба здаєть ся додавати ніяких коментарів.

(„Канадійський Фармер").

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, подає до відома всім своїм членам, що річний мітінґ відбудеть ся дня 10. мая б. р., точно о годині 7-мій вечер. Всі члени мають явити ся. Неприсутний член заплатить кару 50 ц. а урядник $1.00. — Я. Притика, предс.; Л. Ковальчук, кас.; В. Філяк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. „Українська Січ", від. 182, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся в неділю, 11. мая, в 2-гій годині пополудни, в гали Сервиса від ч. 135 Лейк Ave. Кождий член обовязаний явити ся на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости. Є важні справи до полагодженя. — Н. Харко, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 53, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 11. мая б. р., о годині 3-тій пополудни, в гали п. Т. Ґута. Кождий член повинен явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Члени довгуючі, коли не вирівнають своєї належитости, будуть суспендовані. Будемо приймати нових членів, тож хто не належить ще до жадного відділу, має нагоду вписатись. — К. Шнікула, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся 11. мая б. р., о годині 7-мій вечер, в гали під ч. 351 Форт стр. — І. Цьокан, секр.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Бр. св. Николая, від. 255, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся 11. мая в домі Михайла Шевчика, точно о годині 1-шій пополудни. На сей мітінґ просить ся явитись як найчисленнійше, бо є досить важні справи до полагодженя, а то вибір нового уряду, ухвалене нового статута для братства і місцевого уряду і т. и. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00, коли не подасть важної причини своєї неприсутности. Се відносить ся лише до місцевих членів. Нових членів будеть ся приймати до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Дорогі Братя і Сестри, члени братства св. Николая, від. 255 У. Н. Союза! Як Вам відомо, 1919-тий рік є ювилейним роком 10-річного істнованя нашого братства. Дуже би красно було, як би кождий з нас привів з собою хоч одного нового члена яко ювилейний дар для братства св. Николая у Вест Нютон, Па. Кому лежить на серци добро нашої дорогої організації, сей причинить ся певно до її гарного розвою. Гаразд! — В. Шицук, секр.

PETLURA'S SUCCESS IN RUSSIA.

According to despatches from eastern Galicia Simon Petlura, the leader of the Ukrainian peasantry, has defeated the First Bolshevist army, which has been operating along the Pripet River near the northern boundary of Ukraine. He forced the surrender of this army, obtaining a considerable supply of guns and ammunition, of which the Ukrainian peasants were much in need, and secured the adhesion of 10,000 Bolshevist troops, mostly eastern Ukrainians, who had been drawn to the support of Lenine and Trotzky through force and the propaganda from Moscow.

More than all Petlura has kept his promise made months ago to the Allies to cut in behind the Bolshevik army that was sent to control the Russian Black Sea coast and to force a direct land route from Russia to Hungary and Central Europe. Petlura was confessedly a problem to the Allies. Through his influence over the peasants and the small landholders he was able to collect a force which in cooperation with General Denikine's Cossacks defeated General Skoropadski's army and overthrow his government. While it was true that Skoropadski was the represantative of the Austrian and German landed interests and as Hetman appointed by the German Government merely a Berlin agent, the Allies were not certain that Petlura, if not a tool of Lenine's, was not working hand in hand with him.

At a recent conference with Allied and American representatives at Odessa Petlura overcame much of the doubt regarding the sincerity of his support of the Allies. He then outlined a campaign against the Bolsheviki, of which the attack upon their forces along the Pripet was the preliminary stage. He has also succeeded in capturing Zhitomir, the capital of the Government of Volhynia, and Proskurov, an industrial centre near the Galician border, both formerly strong Bolshevist centres. The turning of the Bolshevist converts in Ukraine from the Moscow Government to Petlura was another result that he said would follow his success. He declared that Lenine and Trotzky had carried on their conquests in Ukraine with such severity and inhumanity that the people would be glad to desert them for a native leader who gave evidence of strength. Petlura's announced ultimate purpose is to clear Ukraine of Bolshevism, to erect a land barrier to the western advance of a Bolshevist army and to recover Odessa.

What gives more than ordinary significance to Petlura's success is the fact that the Bolshevist forces are reported to have been driven back at the same time both on the northern front at Murmansk and below Archangel and on the eastern front at Menselinsk. The gains which the Bolsheviki have made at the Crimean ports will be neutralized by the presence of the allied fleet in the Black Sea. Both northern Russia and Siberia have shown an unmistakable antagonism to the Moscow Government, and if to this is added the active military opposition of Ukraine the Russian Bolshevist rule is seen to be gradually narrowing down to the centre of old Russia. Even here there is reason for doubt that if the red terrorism was removed its support would show sufficient strength to give it permanence or security.

(From The N. Y. Sun, Apr. 22, 1919).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

ПОШУКУЄТЬ СЯ ДЯКО-УЧИТЕЛЯ

до гр.-кат. Церкви в Cohoes, N. Y. Услівя сл.: 1) Мусить мати гарний, тенoровий голос. 2) Знати добре нотний церковний і сьвітський спів. 3) Мусить провадити денну школу (около 100 дїтий). 4) Найдальше до 2-ох місяців мусить дати представлене, аматорську виставу або хор. концерт. 5) Мусить бути самосьвідомим Українцем. 6) Першість мають ВП. Дякоучителі, котрі потрафили би заложити банду. 7) Хор тут істнує один з лучших на околицю, вишколений ще бл. п. Тимкевичом. 8) Єсли ще не стоїть, мусить вписати ся до Товариства „Дякоучителів". 9) Має бути тверезий, не ароґантський, що до обходжуваня з людьми і сьвящеником. 10) Може бути жонатий або самотний. Партачі, хай не пхають ся. 11) Платня на початок 60 дол. місячно і доходи, пізнійше більше. Зголошеня прошу слати або через Товариство Дякоучителів, або впрост на адресу: 49—

REV. JOHN OSTAP,
Ruth. Cath. Priest,
198 Ontario St., Cohoes, N. Y.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, з приємним, високим, тенoровим голосом, може провадити хор, давати представленя, устроювати концерти і провадити школу, грає рівнож на піяні, пошукує відповідної посади. Посаду може обняти сейчас. Ласкаві зголошеня слати до: „DIAKOUCZYTEL A. X.", c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 50-53

Пошукую ГНАТКА ОРИНИЧ, з села Новосілки, пов. Лїско, Гал. Давнійше перебував в Wilmerding, Pa. Хто би о нім знав, або він сам, прошу зголоситись на адресу: MIKE ZIATYK, 5 Dow Street, New Haven, Conn. 53-55

Пошукую свого шваґра ВАСИЛЯ ШЕРЕМЕТУ, з села Лежанівка, повіт Скалат, Галичина. Хто би про него знав або він сам, прошу зголосити ся до: JOHN SLOBODZIAN, 125 Nash Road, New Bedford, Mass. 51-53

Пошукую свого брата ВАСИЛЯ ГРИГОРКА, з села Садки, повіт Заліщики, Галичина. Перед роком перебував в Торонто, Канада. Хто би про него знав, або Ти сам брате, прошу зголосити ся до: F. HRYHORKA, 118 Almyra Ave., Monroe, Mich. 53-54

Пошукую НІНУ ІВАСІКУФ, з міста Сколе, Галичина. Хто би про неї знав, зволить написати до: M. YABLONSKA, 2014 N. 10th St., Sheboygan, Wis. 53-55

Пошукую знакомих з Ракова або Надієва, повіт Долина, Галичина. Хто би про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: ROMAN KOSCIUK, 2174 W. 5th Street, Cleveland, Ohio. 53

ПОШУКУЮ мешканя з цілковитим удержанем на ціле літо, або і на стало, при українській, інтелїґентній родині, на контрах, але не дуже далеко від Ню Йорку, для жени і 2 малих дїтий. Голосити ся прошу, при рівночаснім поданю условій на адресу: S. DEMBITSKY, 52 E. 7th Street, New York, N. Y. 53-55

Пошукую в дуже важній справі свою сестру АННУ ДРОПКО, з села Соколова, повіт Лїско, Галичина. Відїхала 3 місяці тому з Михайлом Сениць в околиці твердого угля, або коло Пітсбурга, Па. Хто би про них знав, прошу менї написати. PAUL DROPKO, 518 Market St., Newark, N. J. 51-53

Де єсть мій брат НИКИТА КОВАЛЬЧУК, з села Красноселич, повіт Збараж, Галичина. Перебував в Монтреалї, Канада. Хто знає де він є, прошу написати до: PAUL KOWALCZUK, 225 E. 28th Street, New York, N. Y. 53-55

Отсим повідомляю всїх інтересованих, що моя теперішна адреса як слідує: ONUFREY HRYNKIW, Ramey, Pa., Clearfield Co. 53-54

Передплатник „Свободи" з Lakewood, Ohio, котрий прислав до адмін. „Свободи" чек банку The Cleveland Trust Company на $2.00 з дня 6-го цьвітня, підписаний J. Stez, зволить подати свою точну адресу до адмін. „Свободи". 53

ПОШУКУЮ свою жінку КАТЕРИНУ КОҐУТ (з фамілії Цибак), з села Ясінь, повіт Лїско, Галичина. Втікла від мене ще 15. серпня 1918 р. з бордером Захарком Бутрин, з села Чистилище, повіт Тернопіль, Галичина. Забрали з собою 2 дїтий, 9-лїтну дівчинку Марію і хлопця Івася, однорічного. Жінка худа, жовтаве волосе, на переді 2 золоті зуби, віком 27 лїт. Її любовник малого росту, около 23 роки, жовтавий. Лишили мене з двома дрібними дїтьми. Хто би про них знав і дасть менї знати, дістане $25.00 нагороди. Або Ти сама жено, як перечитаєш се оголошене, поверни до мене, а все Тобі забуду, най наші дїти не блукають. MIKE KOHUT, 70 Tames Ave., Hellertown, Pa. 52-54

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Конвенція У. Р. Союза.

(Специяльно до „Свободи").

По довгих очікуванях головний екзекутивний комітет Українського Робітничого Союза, з осідком в Скрентон, Пенсильванія, оповістив, що четверта головна конвенція сеї організації розпічнеть ся в понеділок, 19. мая 1919, о годині 9-тій рано в „Турнер Гол", Савт 13-та улиця, Савт Сайд Пітсбурґ, Пенсильванія. В програмі конвенції стоїть 23 точки.

В скрентонських кругах, які стоять тіснійше з головним урядом У. Р. Союза, говорить ся, що ся конвенція готова мати дуже бурливий характер. Уряд п. Осипа Заплатинського, яко голови організації, — захитаний. Майже всі делеґати скрентонських відділів є проти нього, і коли він зможе вдержати ся на своїм становищи на слідуючу каденцію, то хиба лише при помочи тих, котрі вибрали його на останній конвенції через акламацію.

О скільки можна ствердити з приватних розмов, велика більшість членів не є доси певна про дійсні причини резиґнації старого секретаря фінансового п. Михайла Бєлі, і старого редактора, п. Івана Ардана. Многі делеґати заявили, що будуть інтерпелювати головних урядників в сій справі, а також в справі усуненя д-ра К. Білика з уряду предсідателя контрольної комісії У. Р. Союза. Говорить ся, що се усунене є самовільне і несправедливе, бо др. Білик не виступав ніколи ворожо проти У. Р. Союза, лише проти політики Федерації, а чейже справи Союза не можуть мати нічого спільного з політикою Федерації. — Ходять також слухи, що п. Омелян Ревюк виставить свою кандидатуру на редактора „Народної Волі".

Говорять про брак робітників.

На спільній нараді представників ріжних підприємств, яка відбула ся минувшої пятниці в Ню Йорку, обговорювано справу теперішного безробітя. Присутні одноголосно видали опінію, що се безробіте є лише тимчасове, з огляду на се, що правительство постановило безуслівно винайти працю для кождого, хто служив при війску. Щоби сю постанову сповнити, треба деколи усувати від праці людий, які при війску не служили. Та про безробіте, кажуть, страху нема; підприємці і правительство є тої гадки, що найдальше з кінцем сього року в краю дасть ся відчути загальний брак робучих рук. Се наступить головно через масову реемиґрацію чужинців.

Боротьба Філядельфії за автономію.

Філядельфія, найбільше місто в Пенсильванії і з ряду третє найбільше місто в Злучених Державах, а девяте найбільше місто в сьвіті — починає тепер рішаючу боротьбу о свою автономію. Провід у сій боротьбі веде торговельна палата, яка й віднесла ся до всіх сьвящеників в місті з просьбою, щоби вони призначили неділю, 18. мая 1919, на дискусію в церкві горожанського права. Видвигаючи свій клич о автономію, торговельна палата каже, що ся автономія має виносити скалю 100%, що рівнаєть ся майже цілковитій самостійности.

За першомайське сьвято.

Заряд „Карпентер Стіл" компанії в Рединґ, Пенсильванія, який затруднює у своїй фабриці 2.400 осіб, видалив з праці 600 робітників за се, що вони в день 1-го мая не явили ся в роботі, але сьвяткували. Видалені робітники устроіли 2-го мая велику маніфестацію і многолюдний похід улицями міста. — Заряд фабрики перестеріґав усіх робітників, що хто не явить ся в четвер до праці, стратить роботу в тій фабриці.

Розвязане комітету публичного інформованя.

(Специяльно для „Свободи").

З Вашінґтону наспіло до нас повідомлене про розвязане комітету публичного інформованя (Committee on Public Information), якого Джордж Кріл був предсідателем. У листі Джордж Кріл говорить між иншим отсе про свій погляд на чужинецьку пресу: „Я ніколи не змінив свого погляду відносити ся з респектом до чужомовної преси. Я уважаю, що анґлійська мова мусить стати одною і одинокою мовою в Злучених Державах. В сім краю є тисячі правдивих Американців, котрі однак не вміють говорити краєвою мовою, тому знищити чужомовну пресу значить відірвати сих людий від контакту з американським житем. Тому чужомовна преса мусить істнувати дальше, доки всі не навчать ся анґлійської мови".

„Ді Пон Компани" асекурує робітників.

Компанія „Ді Пон де Немур & Спілка" оповістила про свій плян асекурованя своїх робітників. У фабричних заводах сеї компанії працює 23.000 робітників. Після пляну, всі ті робітники, котрі працюють в компанії понад шість місяців, дістануть поліси асекураційного товариства „Еквітейбл Ашуренс Сосаєти" на 1.000 долярів. Сума обезпеченя буде збільшати ся кождого року о 100 долярів, аж стане на 1.500 долярів. Поліса є добра лише тоді, коли її властитель працює в компанії; колиж покидає роботу, його поліса тратить вартість. Асекураційну належність буде покривати сама компанія.

Мурини жалують ся.

В маєвім виданю журнала „Крайзіс", видаванім для оборони муринських інтересів у Злучених Державах, находить ся статя, в якій говорить ся: „За Америку і її ідеали ми (Мурини) бороли ся безнадійно; за пануючу полудневу олігархію, укріплену у Вашінґтоні, Ми бороли ся в гіркій резиґнації". В дальшім тягу сеї статі говорить ся, що Мурини були присилувані бороти ся за ту часть Америки, яка репрезентує самосуди, брутальність і нерівноправність, а рівночасно й за гуманність. Говорить ся також в тій статі, що в Злучених Державах лінчуєть ся кождого тижня пересічно двох Муринів, инших обезправнюєть ся, обкрадаєть ся, ображуєть ся й іґноруєть ся. — Сей журнал здержано на почті, і кажуть, що се стало ся мабуть за повисшу статю.

Хто не хотів служити при війску, не може бути горожанином.

Ті, котрі не хотіли служити в американській армії на основі, що вони чужинці, не дістануть других горожанських паперів у судії Карлтона, в Елізабет, Ню Джерзи. Так заявив сей судія одному жидкови, котрий прийшов до нього по горожанські папери. Сей молодець, коли його асентирували до війска, казав, що не може служити, бо він є чужинцем. Тепер судія не хоче, аби він став горожанином, кажучи, що хто хоче бути тепер горожанином, той передтим повинен був хотіти служити сій державі.

Кінотеатри в Коннетікот будуть отворені в неділю.

Мимо спротиву зі сторони губернатора Голькомба, сойм стейту Коннетікот переголосував вдруге проект, аби кінотеатри (мувінґ-пікчер) були отворені в неділю в цілім стейті. Першим разом губернатор не хотів підписати ухвали, тепер повисша ухвала стала законом без підпису губернатора. В сенаті було 24 голоси за проектом, а 11 проти; в низшій палаті було 102 за, а 71 проти.

Се звичай його жінки.

Коли Івана Келли, в Джерзи Сіти, припровадив поліцай перед судію, всі здивували ся, чому Келли веселий. „Слухай, Келли, — каже судія — твоя жінка оскаржила тебе, що ти побив її; що маєш сказати в своїй обороні?"

„Нічого — відповів Келли. — Моя жінка є дуже романтично настроєна. Вже 40 літ, як ми побрали ся і вона кождого року арештує мене чотири рази. Се є в неї реґулярне! Я вже отсе на її приказ арештований 160 раз, відколи ми подружили ся!" — Судія увільнив його від [illegible] кари.

Арештований і покараний за розповсюднюване соціялістичної літератури.

(Специяльно для „Свободи").

Судія Бровґ, в „Есекс Маркет Корт" в Ню Йорку, присудив, аби Микола Сиротюк заплатив 10 долярів кари за роздаване соціялістичних розкидок десь на Другій евени. Сиротюк, котрого арештував поліцай, оправдував ся, що він ішов з балю і хтось встромив йому сі розкидки, значить: він не роздавав їх. Але судія не хотів повірити словам Сиротюка, бо побачив у нього червону відзнаку, а се вистарчило для нього і Сиротюка засуджено на 10 долярів гривни.

Португалія здержала еміґрацію.

З европейських держав перша Португалія рішила ся здержати цілковито еміґрацію своїх горожан до Злучених Держав.

Результат великодних яєць.

49-літний Михайло Мускоч, в Пітсбурґу, зїв на Великдень 36 варених яєць і зараз в ночи помер в наслідок цілковитого затверджeня жолудкового.

Просидів 20 літ в арешті.

Минувшої пятниці з нюйорської тюрми випущено на волю Шікаґовця Мартина Свінея, котрий просидів в арешті 20 літ і через цілий сей час не давав нікому про себе знати. Свіней просидів 20 літ в арешті через свій маленький жарт. Дня 12. грудня 1898 року він приїхав з Шікаґо до Ню Йорку, де хотів переспати в готели Вейверли, при 28-мій улици і 8-мій евени. Коли нічний урядник сказав йому, що вже всі покої заняті, Свіней, котрий все любив жартувати, витягнув револьвер і хотів настрашити готелевого урядника. Він думав, що револьвер не був набитий. Тимчасом стало ся противно. Револьвер вистрілив і урядник впав неживий на підлогу. За се Свінея засуджено на досмертну вязницю, але опісля кару змінено. Він числить тепер 50 літ.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Українець в Швайцарії убив свою жінку.

В понеділок, 31. марта 1919, о годині 2-гій пополудни в родині Українця, інжиніра Малинського, в Берні (Швайцарії), розіграла ся траґедія, жертвою котрої впала жінка Малинського. Малинський числить 43 роки житя, а його жінка числила 26 літ. Причиною траґедії було родинне непорозуміне. Малинський думав, що його жінка хоче покинути його і тому він убив її револьверовою кулею.

Убита жінка була 17 літ молодша від свого мужа. Вона мала стояти в любовних зносинах з капітаном російської артилерії Ґуском. Малинський, котрий сповняв службу російського залізничого урядника, виїхав в цьвітни 1917 року до Італії, взявши зі собою також і жінку. На-пів хорий приїхав Малинський в жовтни 1918 року до Швайцарії і задержав ся у Берні. В лютім 1919 року він спровадив з Риму свою жінку і обоє стали працювати при українській економічній комісії в Берні. В короткім часі Малинський відкрив, що його жінка стоїть в любовних листових і телеграфічних зносинах з Ґуском, і що вона жалувала ся перед ним, що її муж ґрозить їй. В суботу, 29. марта 1919, капітан Ґуск прибув з Риму до Берна і на поліції зажадав охорони для пані Малинської. В понеділок в полудне вони обідали всі троє в Театральній Каварни, а відтак пійшли на проход на маленьку леваду, де між ними прийшло до острої перепалки. Тоді Ґуск покинув пару і пійшов на поліцію. Вислідженo по очах, що пані Малинська гірко плакала. Її муж держав її в обіймах, коли вона хотіла утікати, і так пустив її револьверову кулю в скрань. Ранену женщину забрано до поблизкого дому. Убийник, плачучи гірко, ішов за нею. В дорозі до шпиталю пані Малинська померла. Убийника арештовано. Оба вони, Малинський і Ґуск, роблять добре вражіне, але здаєть ся, що їх нерви є цілком зруйновані.

Обдурюють наших людий в Бразилії.

З Бразилії пишуть, що сьогорічний збір кукурузи і фасолі випав досить добре, та клопіт в тім, що нема купців; даєть ся отже відчувати великий брак гроша. Дорожня велика. Між Українцями і Поляками вештають ся громади аґентів, які кажуть їм, що їх правительства будуть перевозити даром еміґрантів з Бразилії до старого краю. Легковірні люди випродують всьо, що мають, за безцін і ждуть на сей безплатний перевіз до старого краю, але ждуть надармо. Через се замісць добробуту, в кольоніях збільшаєть ся ще більша нужда.